

Diàleg

Jo sóc gai

D. Sam Abrams

Tinc un record molt viu d'una escena de la meravellósament ensucrada pel·lícula de Michael Curtiz, *Camí de Santa Fe* (1940), on hi ha una baralla de pa sucacat amb oli entre Errol Flynn, que feia el paper del llegendari i heroic general J.E.B. Stuart, quan era cadet a West Point abans de la Guerra Civil, i Van Heflin, un abolicionista inventat pel guionista. De fet, la baralla té lloc l'any 1854, és a dir, set anys abans de la Guerra de Secessió, quan ja eren plenament palpables les tensions irremediabls entre el Nord i els sudistes. A la pel·lícula, els dos culpables i tots els companys que van presenciar la baralla acaben al despatx del director per solucionar la qüestió i reparar els càstigs de manera equitativa. El director de West Point en aquells moments era el general, aleshores només coronel, Robert E. Lee (Moroni Olsen), qui, no cal dir-ho, abans de saber res s'inclina a favor dels seus companys sudistes. Quan Lee deixa anar la famosa pregunta en aquestes situacions "Qui ha començat?", tots els companys del J.E.B. Stuart, oh gran sorpresa!, confessen "He estat jo, senyor" per salvar el seu amic i compartir el seu destí.

Una cosa semblant a l'actuació solidària dels bons amics de J.E.B. Stuart - Errol Flynn haurem de fer tots els homes del món de les lletres catalanes com a mesura contundent per mirar d'assegurar-nos que l'establishment literari no discrimini cap manifestació de la literatura gai. Doncs, bé, començo per aplicar-me la lliçó, i proclamo, amb orgull, als quatre vents: jo sóc gai. Si tots ens apliquem la lliçó, potser no es podrà distingir entre qui ho és i qui no, de manera que no es podrà assenyalar o castigar ningú. I les dones del món literari català segurament farien bé de fer el mateix per protegir la literatura d'orientació lesbiana.

El que ha motivat la meua declaració ha estat la profunda indignació que he sentit davant el tracte, o potser seria millor parlar del no-tracte (evidentment, amb la meritòria excepció de la crítica Susanna Rarfart, que sap trobar i avaluar la bona literatura), que han merescut les dues darreres obres literàries de Lluís Maria Todó: *Carta a un adolescent gai* (Columna, desembre del 2002) i *Isaac i els dubtes* (La Magrana, febrer del 2003).

El primer dels dos llibres s'ha editat dins la *Col·lecció Carta a...* de Columna Edicions, que és, en definitiva, una sèrie de llibres en forma epistolar, adreçada a les generacions més joves i que mira

de plantejar i respondre preguntes sobre temes socials de gran impacte. En aquest sentit, de ben segur que els lectors recorden altres números de la mateixa col·lecció com ara *Carta al meu nét sobre el nacionalisme* d'Isabel Clara-Simó, *L'antiglobalització explicada als meus pares* de Salvador Martí o, més recentment, *Carta al meu fill adoptat* de Pilar Rahola.

Certament són temes de gran interès i repercussió, i els llibres en qüestió es mereixien el ressò mediàtic que han tingut. Però quan ha tocat el torn a l'homosexualitat, tractada per un escriptor de primera com Lluís Maria Todó, que té un indubtable domini del tema, hem tingut com a única resposta el mutisme de l'editorial i la premsa.

del milió: per què les dues obres han patit la mateixa sort? I no s'hi valen les sortides per la tangent que els llibres no són bons, les editorials no donen a l'abast, el mercat està saturat, no hi ha prou crítics, etc. De fet, per començar des del principi, els dos llibres han estat bandejats perquè tracten el mateix tema: l'assumpció conscient i conseqüent de la pròpia identitat sexual, enfocada des de dues òptiques artístiques diferents, és a dir, l'assagisme i la narrativa. Clarament, no podien agradar l'un sí i l'altre no.

Però quin és el problema de fons? Són diversos. D'entrada, topem amb el problema del sectarisme del món editorial, els mitjans de comunicació i el públic

qualsevol adolescent o adult pot llegir amb profit qualsevol dels dos llibres.

Després topem amb l'enorme poder dels mitjans de comunicació, que es dediquen al joc pervers d'imposar, i subratllo el verb, el tema d'interès mediàtic de la temporada. Ara mateix, estem obligats a empassar-nos el tema de les adopcions per esmorzar, dinar i sopar! I la temporada anterior va ser la violència domèstica. I abans la immigració. I així successivament. Ara bé, no em mal interpreteu: són temes de gran importància i per això em revolto. Són temes candents i oberts, i no joquines o entreteniment morbós de temporada que, després d'una consigna, desapareixen i van a parar al calaix de baix. Evidentment, a l'homosexualitat li va tocar el seu moment, però ara mediàticament està passada de moda i no interessa.

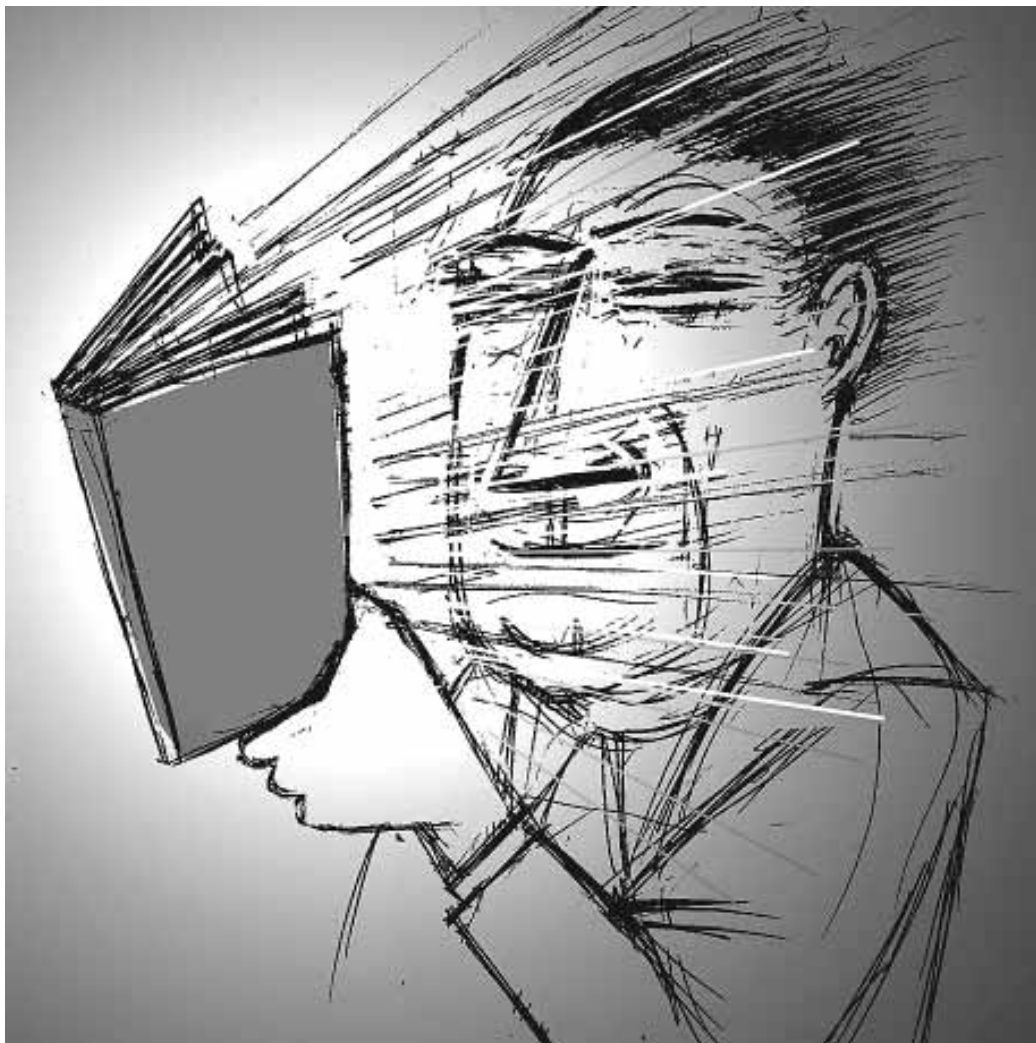
I, finalment, tenim la pitjor raó de totes darrere del rebuig d'aquestes dues obres: l'actitud moral des de la qual l'autor planteja el tema de l'assumpció conscient i conseqüent de la identitat sexual homosexual. *Carta a un adolescent gai* i *Isaac i els dubtes* són llibres escrits des de la felicitat, la gràcia, l'humor, el respecte, la complicitat, la tendresa, la comprensió, l'acceptació orgullosa, el desacomplexament, la normalitat més absoluta, etc.

I, evidentment, aquesta actitud tranquil·la i positiva està als antípodes dels arquetips torturats i tràgics que la nostra cultura ha generat per recrear el despertar de l'homosexualitat en els adolescents. Per entendre'ns, *Carta a un adolescent gai* hauria de tenir un to molt angoixat i crispat, i *Isaac i els dubtes* hauria de narrar un parell de suïcidis de joves que no poden acceptar-se a si mateixos. Però les coses no van així en aquests dos llibres lluminosos i directes.

Jo ja ho entenc! El gran problema de fons és que Lluís Maria Todó ha tingut l'atreviment de trencar en mil trossos el tòpic de l'adolescent gai turmentat i agònic, l'única imatge que la nostra societat està disposada a acceptar com a peatge o punt de partida per parlar de l'homosexualitat entre els joves. Només poden ser homosexuals, els joves, si pateixen o es maten. Que patètica la societat que ha tingut la necessitat de crear aquests prototips! Quina sort que Lluís Maria Todó ens ha ofert uns nous prototips molt més ajustats a la realitat! Jo ja ho entenc, si la societat heterosexual no pot projectar els seus dimonis interns sobre la comunitat gai i lesbiana se'ls haurà d'acabar acceptant com a propis i això és una bona amenaça.

Només hi ha dues classes de literatura: bona i dolenta. Aquests dos llibres de Lluís Maria Todó són bona literatura. I a través d'ells, l'autor, amb aquella combinació de *sagesse* i fina ironia que el caracteritzen, defensa a ultrança el nostre dret a la felicitat, lluny d'apriorismes, prejudicis, falsedats, pressions socials a la conformitat, etc. Jo personalment estic molt agraït per aquestes dues illes d'autenticitat i llibertat.

• D. Sam Abrams. Escriptor, assagista i traductor

GUILLEM CIFRE

També ha passat si fa no fa el mateix amb l'altre llibre, la nova novel·la de l'autor, publicada a la rica i variada col·lecció *Les Ales Esteses* de La Magrana. Que s'inclouï una novel·la juvenil com *Isaac i els dubtes* en una col·lecció de narrativa per a adults sense escarafalls, a priori em sembla un gran encert, però quan he vist aquests mesos la falta total de promoció de l'obra no m'ha costat entendre que l'editorial senzillament ha volgut treure-la del mig, a base d'enterrar-la entre altres obres.

I ara ens toca contestar la pregunta

lector. Amb això vull dir que les editorials i els mitjans teledirigeixen certes obres a certs sectors del públic lector, de manera que *Carta a un adolescent gai* i *Isaac i els dubtes* són específicament o exclusivament per a adolescents gais i els membres del seu entorn immediat i ningú més. En definitiva, hem caigut de quatre grapes a la trampa del màrqueting, i cadascú està dins la seva pròpia trinxera i és incapaç de sentir curiositat per la trinxera del costat o de veure els punts de contacte humans universals entre les diverses trinxeres. Curt i ras,